

TOPICS IN THE WEEKLY PORTION:
PARASHAT VAYECHI: DID JACOB DIE?
The Sixteenth Street Synagogue – January 03, 2007
Gavriel Bellino

Tractate Sotah 13a

“And there they lamented with a very great and sore lamentation.” It has been taught: Even the horses and asses [joined in the lamentation]. When [the cortege] arrived at the Cave of Machpelah, Esau came and wished to prevent [the interment there], saying to them, ... “[Jacob] had buried Leah in his portion and what remains belongs to me.” They replied to him, “Thou didst sell it.” He said to them, “Granted that I sold my birth-right, but did I sell my plain heir's right!” They replied: “Yes, for it is written: ‘In my grave which I [Jacob] have dugged for me,’” ... He said to them, “Produce a document [of sale] for me.” They replied to him, “The document is in the land of Egypt. Who will go for it? Let Naphtali go, because he is swift as a hind;” for it is written: “Naphtali is a hind let loose, he giveth goodly words.” R. Abbahu said: Read not ‘goodly words’ [imre shefer] but imre sefer [words of a document].

Among those present was Hushim, a son of Dan, who was hard of hearing; so he asked them, “What is happening?” They said to him, “[Esau] is preventing [the burial] until Naphtali returns from the land of Egypt.” He retorted: “Is my grandfather to lie there in contempt until Naphtali returns from the land of Egypt!” He took a club and struck [Esau] on the head so that his eyes fell out and rolled to the feet of Jacob. Jacob opened his eyes and laughed; and that is what is written: The righteous shall rejoice when he seeth the vengeance; he shall wash his feet in the blood of the wicked.

At that time was the prophecy of Rebekah fulfilled, as it is written: Why should I be bereaved of you both in one day? Although the death of the two of them did not occur on the one day, still their burial took place on the same day.

Rashi on Genesis 49:33

רש"י על בראשית פרק מט פסוק לג

ויגוע ויאסף - ומיתה לא נאמרה בו. ואמרו רז"ל יעקב אבינו לא מת (תענית ה):

“and expired and was gathered” - It does not say of him that he died. And our Sages have said: “Jacob our father did not die [Taanit 5b].”

Other Deaths...

ספר בראשית פרק ה

(ה) ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה וימ'ת:

ספר בראשית פרק ט

(ט) ויהי כל ימי נח תשע מאות שנה וחמשים שנה וימ'ת:

ספר בראשית פרק כג

(כ) ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ פנעו ויב'א אברהם לספ'ד לשרה ולכפ'תה:

ספר בראשית פרק כה

(ח) ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף אל עמיו:

ספר בראשית פרק לה

(יט) ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם:

ספר בראשית פרק לה

(כט) וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיִּצְחָק יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וַעֲשָׂר שָׁנִים וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ וַיִּשְׂמֹם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם:

ספר בראשית פרק נ

(כו) וַיִּצְחָק יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וַעֲשָׂר שָׁנִים וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ וַיִּשְׂמֹם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם:

ספר דברים פרק לד

(ה) וַיִּצְחָק יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וַעֲשָׂר שָׁנִים וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ וַיִּשְׂמֹם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם:

Tractate Taanit 5b

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ה/ב

רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא. אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק לימא מר מילתא? אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה.

R. Nahman and R. Isaac were sitting at a meal and R. Nahman said to R. Isaac: Let the Master expound something. He replied: Thus said R. Johanan: One should not converse at meals lest the windpipe acts before the gullet and his life will thereby be endangered.

בתר דסעוד אמר ליה הכי: אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת. אמר ליה וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא? אמר ליה מקרא אני דורש שנאמר "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים" מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

After they ended the meal he added: Thus said R. Johanan: Jacob our patriarch is not dead. He [R. Nahman] objected: Was it then for nought that he was bewailed and embalmed and buried? - The other replied: I derive this from a scriptural verse, as It is said, Therefore fear thou not, O Jacob, My servant, saith the Lord; neither be dismayed, O Israel,- for, lo, I will save thee from afar and thy seed from the land of their captivity. The verse likens him [Jacob] to his seed [Israel]; as his seed will then be alive so he too will be alive.

Rashi on 50:2

רש"י על בראשית פרק נ פסוק ב

(ב) לחנט את אביו - ענין מרקחת בשמים הוא:

To embalm his father – meaning a combination of perfumes.

Rashi on 18:19

רש"י על בראשית פרק יח פסוק יט

למען הביא - כך הוא מצוה לבניו שמרו דרך ה' כדי שיביא ה' על אברהם וגו' על בית אברהם לא נאמר אלא על אברהם למדנו כל המעמיד בן צדיק כאלו אינו מת:

In order that the Lord may bring – Thus will he ever command his children saying, “Keep the way of the Lord in order that the Lord may bring upon Abraham, etc.” Since it does not say here “upon the house of Abraham,” but upon Abraham himself, we may infer that one who raises a righteous son is as if he never dies.

Rashi on Taanit 5b

רש"י תענית דף ה/ב

לא מת - אלא חי הוא לעולם:

He did not die - Rather he lives forever.

מקרא אני דורש - והאי דחנטו חנטיא סבורים היו שמת:

I derive this from a scriptural verse – For those who embalmed him thought he was dead.

אף הוא בחיים - שיביאנו בגולה כדי לגאול את בניו לעיניו, כמו שמצינו במצרים וירא ישראל וגו', ודרשינן ישראל סבא, ודחנטו חנטיא נדמה להם שמת, אבל חי היה:

That he will be brought to the exile so that his children can be redeemed before his eyes, as we found in reference to Egypt, “And Israel saw,” which they explain Israel the patriarch. They embalmed him because it seemed to them that he was dead, but he was really alive.

תוספות תענית דף ה/ב

יעקב אבינו לא מת - וכן משמע דכתיב ויגוע ולא כתיב וימת כדמפרש בסוטה (דף יג.) גבי מעשה דחושים
Jacob our patriarch did not die – So we infer from and “he expired” not mentioning “and he died” as it is found in Sotah with regard to the tale of Chushim.

פרוש חכמת מנוח על התלמוד – תענית ה: Rabbi Manohah Handel of Prague (17th Century)

א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת – פירוש שרומזים שיעקב אבינו לא מת במצרים אלא בארץ ישראל, וזה רמז הנה אנכי מת בקברי וגו'

Said R. Jochanan: Jacob our patriarch is not dead – The meaning that is be conveyed is that Jacob our patriarch did not die in Egypt, rather in the Land of Israel, and this is the meaning of “Lo, I die; in my grave.”

רמב"ן על בראשית פרק מט פסוק לג

ויגוע ויאסף - ומיתה לא נאמרה בו, ואמרו רבותינו (תענית ה) יעקב אבינו לא מת, לשון רש"י
And he expired and was gathered – But “dying” was not mentioned. Our sages therefore said:
“Our forefather Jacob did not die.” This is a quote from Rashi.

ולדעת רבותינו, הרי יעקב הזכיר מיתה בעצמו (לעיל מח כא) הנה אנכי מת והיה אלהים עמכם ואולי לא ידע הוא
בנפשו, או שלא רצה לתת כבוד לשמו וכן (להלן ג טו) ויראו אחי יוסף כי מת אביהם, כי להם מת הוא, או שלא ידעו
הם בזה כלל

According to the opinion of the sages you see that Jacob mentioned “dying” in connection with himself, “Behold, I am about to die, God will be with you (48:21).” Perhaps Jacob did not know himself! [That he was not going to die.] Alternatively, he did not want to glorify himself. Similarly, when it says, “Joseph’s brothers perceived that their father was dead (50:15)” it means, for *them* he was dead. Alternatively, they did not know about this matter at all.

וענין המדרש הזה כי נפשות הצדיקים צרורות בצרור החיים, וזו תחופף עליו כל היום, לובשת לבושה השני שלא
יפשטנה ערומה, כיעקב, או תתלבש לעתים מזומנות ויובן הענין הזה במסכת שבת (קנב:) ובמסכת כתובות (קג:)
The idea behind this Midrash is that the souls of the righteous are “bound up in the bond of life (I Samuel 25:29)” and this soul hovers over the deceased all day wearing its second garb which never leaves it stripped bare as in the case of Jacob. Or else it is one that garbs on certain occasions. This concept can be understood in Tractate Shabbos (152b) and Tractate Kesubos (103a) (where it is related that some of the Sages appeared to others after their deaths.

רבינו בחיי על בראשית פרק מט פסוק לג

... ענין לא מת כי נפשו של יעקב היה מרחפת על גופו תמיד לתוקף קדושתו כי שאר נפשות הצדיקים שאינם במדרגת
הקדושה כמוהו חוזרות לשרשן ולעקרן וכיון שעלו לא ירדו, אבל יעקב לקדושת גופו ומעלתו היתה נפשו עולה ויורדת
The meaning of “did not die” is that the soul of Jacob always remained hovering over his body due to the degree of his holiness. Whereas other righteous people who did not attain the level of holiness that he did are forced to return their souls to celestial regions, and once they have returned there to not return to earth, Jacob’s soul was in a constant state of commuting between heaven and earth.

והכח הגדול הזה אינו נמצא רק לקדושים אשר בארץ יחידי הדורות כגון רבינו הקדוש, ומזה דרשו רז"ל בכתובות פרק
הנושא (דף ק"ג) כל בי שמשי הוה אתי לביתיה יומא חד אתיא שבבותיה וקא קריא אבבא אמרה לה אמתיה שתיקי
דרבינו יתיב כששמע רבי תו לא אתא שלא להוציא לעז על הצדיקים הראשונים, כלומר שחזרה נשמתם לשרשה ולא
גגיעו אל המעלה הזאת להיות להם כח גדול כל כך כמו רבינו הקדוש, וכ"ש ביעקב אבינו שנתקדש בג' קדושות...
ומטעם זה נראה לומר שנקרא הקב"ה על שמו (ישעיה כט) קדוש יעקב, ולא מצאנו קדוש אברהם קדוש יצחק:

Only extremely rarely did great men attain this degree of holiness in their lives, R. Yehudah (the editor of the Mishnah) being one of the select few. It is said of this R. Yehuda in Ketuvos 103 that his soul returned to his former residence on earth every Sabbath eve. It happened on one such Sabbath eve that a neighbor of his widow came to visit her caller to her from the doorway. Her maid said to the neighbor "be still, the rabbi is sitting here." As soon as R. Yehudah heard this he decided to stop visiting his former home on earth. He did this so that people should not say of former scholars whose soul has not been observed as returning to earth had been inferior to him in piety. If this was true of R. Yehudah, how much more so must it have been true of Jacob who acquired three levels of sanctity! (Milah, Akeydah, personal holiness). For all these reasons we find that God himself is referred to as "Sanctity of Jacob (Isaiah 29:23)," and not as Sanctity of Abraham or Isaac.

ועל דרך הקבלה יעקב אבינו לא מת שלא היתה מדתו כענין שאר מדות הקצוות שהן גורמות ההפכים, ובאור זה כי מדתו הוא המכריע ואע"פ שהוא כלול מכל המדות ומקבל מהן בעבור שהוא עולה דרך סלולה עד ראשית הראשית שהוא מקור החיים, על כן אמרו ביעקב לא מת ולא אמרו כן על אברהם ויצחק לפי שהן מדות הקצוות לימין ולשמאל הגורמות ההפכים

And according to a Kabbalistic approach, the statement "Jacob our patriarch did not die" refers to his attribute was not of the usual kind, for his attribute was not like the extremes that cause counterparts. For his attribute was a balance of extremes and in him included the other attributes... Jacob pursued the golden mean in his outlook...

ולפיכך יעקב אבינו לא מת אך נשאר קיים בגוף ובנפש, הגוף הזה הוא הגוף השני הדק שבו הנפש מתלבשת בצורת גוף ויש לו ממש אבל הוא דק עד מאד מתלבשת בו לעתים מזומנות ...

The body of Jacob that remained alive was what is called the "second body," something very diaphanous, not like the body we normally think of. The second body serves as clothing for the soul and it therefore not merely allegorical, and clothes the soul at prescribed times...

פרוש אברבנל על ספר בראשית מט

...ורש"י פירש שהוא עדיין חי בגוף ונפש וענין החנטה הוא כפי דמיונם לא כפי האמת. וכבר חשבו אנשים שהיה כוונת ר' יוחנן שיעקב לא מת מיתת הנפש כי היא צרורה בצרור החיים. ואינו מחוור כי זה לא נתיחד ביעקב כי גם על הצדיקים במיתתם נקראים חיים ולא נצטרך לדרוש המקרא עליו... אבל נקראה האומה בשם יעקב וישראל. ומזה הצד והבחינה צדק השלם באמרו יעקב לא מת והיא האומה בכללה...

And Rashi explained that he was still alive in body and spirit; and so, the matter of the embalment was according to their perception and not the reality. And people have already thought that the intention of R. Yochanan was that Jacob didn't die the death of spirit for it is bound in the bound of Life. And this does not make sense, for why should the Torah single out Jacob when all the righteous are considered to be still "alive"?! ...However, the nation is called by the name of Jacob and Israel. And it is from that perspective that they say that Jacob didn't die, for Jacob refers to the whole nation.

GENESIS CHAPTER 49

29 And he charged them, and said unto them: 'I am to be gathered unto my people; bury me with my fathers in the cave that is in the field of Ephron the Hittite,

30 in the cave that is in the field of Machpelah, which is before Mamre, in the land of Canaan, which Abraham bought with the field from Ephron the Hittite for a possession of a burying-place.

31 There they buried Abraham and Sarah his wife; there they buried Isaac and Rebekah his wife; and there I buried Leah.

32 The field and the cave that is therein, which was purchased from the children of Heth.'

33 And when Jacob made an end of charging his sons, he gathered up his feet into the bed, and expired, and was gathered unto his people.

כט וַיִּצַו אוֹתָם, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֶאֱסָף אֶל-עַמִּי--קִבְרוּ אֹתִי, אֶל-אֲבֹתַי: אֶל-הַמְעָרָה--אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה, עֶפְרוֹן הַחִתִּי .

ל בַּמְעָרָה אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה, אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי-מַמְרֵ--בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת-הַשָּׂדֶה, מֵאֵת עֶפְרוֹן הַחִתִּי--לְאַחֲזֵת-קִבְרָה .

לא שָׁמָּה קִבְרוּ אֶת-אַבְרָהָם, וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, שָׁמָּה קִבְרוּ אֶת-יִצְחָק, וְאֵת רֵבְקָה אִשְׁתּוֹ; וְשָׁמָּה קִבַּרְתִּי, אֶת-לֵאָה .

לב מִקְנֵה הַשָּׂדֶה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר-בוֹ, מֵאֵת בְּנֵי-חֵת .

לג וַיִּכַּל יַעֲקֹב לְצַוֹת אֶת-בָּנָיו, וַיֵּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל-הַמֶּטֶה; וַיִּגְוַע, וַיֵּאֱסָף אֶל-עַמּוּיוֹ .

GENESIS CHAPTER 50

1 And Joseph fell upon his father's face, and wept upon him, and kissed him.

2 And Joseph commanded his servants the physicians to embalm his father. And the physicians embalmed Israel.

3 And forty days were fulfilled for him; for so are fulfilled the days of embalming. And the Egyptians wept for him threescore and ten days.

4 And when the days of weeping for him were past, Joseph spoke unto the house of Pharaoh, saying: 'If now I have found favour in your eyes, speak, I pray you, in the ears of Pharaoh, saying:

5 My father made me swear, saying: Lo, I die; in my grave which I have digged for me in the land of Canaan, there shalt thou bury me. Now

א וַיִּפֹּל יוֹסֵף, עַל-פְּנֵי אָבִיו; וַיִּבְךְ עָלָיו, וַיִּשְׁק-לוֹ .

ב וַיִּצַו יוֹסֵף אֶת-עֹבְדָיו אֶת-הַרְפָּאִים, לְחַנֹּט אֶת-אָבִיו; וַיַּחְנְטוּ הַרְפָּאִים, אֶת-יִשְׂרָאֵל .

ג וַיִּמְלְאוּ-לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם, כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנֻטִּים; וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ מֵעַרְוִים, שִׁבְעִים יוֹם .

ד וַיַּעֲבְרוּ, יְמֵי בְכִיתוֹ, וַיְדַבֵּר יוֹסֵף, אֶל-בֵּית פַּרְעֹה לֵאמֹר: אִם-נָא מְצָאתִי חֵן, בְּעֵינֵיכֶם--דַּבְּרוּ-נָא, בְּאָזְנֵי פַרְעֹה לֵאמֹר .

ה אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר, הִנֵּה אֲנִי כִי-מֵת--בְּקִבְרֵי אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, שָׁמָּה

therefore let me go up, I pray thee, and bury my father, and I will come back.'

תִּקְבְּרֵנִי; וְעַתָּה, אֵעָלֶה-נָא וְאֶקְבְּרָה אֶת-אָבִי--
וְאָשׁוּבָה .

6 And Pharaoh said: 'Go up, and bury thy father, according as he made thee swear.'

וַיֹּאמֶר, פַּרְעֹה: עֲלֵה וּקְבֹר אֶת-אָבִיךָ,
כַּאֲשֶׁר הִשְׁבִּיעְךָ .

7 And Joseph went up to bury his father; and with him went up all the servants of Pharaoh, the elders of his house, and all the elders of the land of Egypt,

ז וַיַּעַל יוֹסֵף, לְקַבֵּר אֶת-אָבִיו; וַיַּעֲלוּ אִתּוֹ
כָּל-עַבְדֵי פַרְעֹה, זִקְנֵי בֵיתוֹ, וְכֹל, זִקְנֵי אֶרֶץ-
מִצְרָיִם .

...

13 For his sons carried him into the land of Canaan, and buried him in the cave of the field of Machpelah, which Abraham bought with the field, for a possession of a burying-place, of Ephron the Hittite, in front of Mamre.

יג וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָנָיו, אֶרְצָה כְּנַעַן, וַיִּקְבְּרוּ
אֹתוֹ, בְּמַעְרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה: אֲשֶׁר קָנָה
אַבְרָהָם אֶת-הַשְּׂדֵה לְאַחְזַת-קֶבֶר, מֵאֵת עֶפְרָן
הַחִתִּי--עַל-פְּנֵי מַמְרֵא .

14 And Joseph returned into Egypt, he, and his brethren, and all that went up with him to bury his father, after he had buried his father.

יד וַיָּשָׁב יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה הוּא וְאָחָיו, וְכָל-
הָעָלִים אִתּוֹ לְקַבֵּר אֶת-אָבִיו, אַחֲרָי, קִבְּרוּ
אֶת-אָבִיו .

15 And when Joseph's brethren saw that their father was dead, they said: 'It may be that Joseph will hate us, and will fully requite us all the evil which we did unto him.'

טו וַיִּרְאוּ אָחִי-יוֹסֵף, כִּי-מֵת אָבִיהֶם,
וַיֹּאמְרוּ, לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף; וְהָשִׁיב לְשִׁיב, לָנוּ,
אֵת כָּל-הַרָעָה, אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ .

16 And they sent a message unto Joseph, saying: 'Thy father did command before he died, saying:

טז וַיִּצְווּ, אֶל-יוֹסֵף לֵאמֹר: אָבִיךָ צִוָּה, לִפְנֵי
מוֹתוֹ לֵאמֹר .

17 So shall ye say unto Joseph: Forgive, I pray thee now, the transgression of thy brethren, and their sin, for that they did unto thee evil. And now, we pray thee, forgive the transgression of the servants of the God of thy father.' And Joseph wept when they spoke unto him.

יז כֹּה-תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף, אָנָּה שָׂא נָא פֶשַׁע
אָחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי-רָעָה גָּמְלוּךָ, וְעַתָּה שָׂא נָא,
לְפָשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ; וַיְבַךְ יוֹסֵף, בְּדַבְרָם
אֵלָיו .

...